

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 8
2023

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 8

Рівне, 2023

підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. № 1. С. 239-251.

2. Захарова О. В., Калашник О. В. Особливості підбору ІТ-фахівців: новітні підходи. *Економіка і організація управління*. 2019. № 1 (33). С. 64-73.

3. Рекурн Г. П., Маліновська Я. С. Особливості використання технологій підбору персоналу на підприємстві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 12. С. 114-118.

4. Сабадишина Ю. Тенденції невтішні https://dou.ua/lenta/articles/it-export-3-quarter-2023/?from=similar_posts

УДК 159.98:376-056.264

ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

*Гузик Оксана, здобувач ОС «магістр»
спеціальності 012 «Дошкільна освіта», РДГУ*

*Широких Анастасія, доктор філософії
спеціальності 053 «Психологія»,
доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ*

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначається, що одним з головних завдань дошкільної освіти є формування особистості дитини й підготовка її до навчання в школі. Аналіз психолого- педагогічної літератури свідчить про збільшення кількості дітей дошкільного віку із порушеннями усного мовлення. У зв'язку з цим значущості набуває превентивне навчання і виховання дошкільників з порушеннями мовлення, особливо з загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ). Такі діти належать до неоднорідної та чисельної групи, для якої оволодіння усним мовленням – єдиний і основний шлях особистісного розвитку.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні, вивченні та організації корекційної роботи для дітей із ЗНМ у дошкільному закладі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Під загальним недорозвиненням мовлення (ЗНМ) у дітей з нормальним слухом і збереженим інтелектом розуміють таку форму мовленнєвої аномалії, при якій порушено формування всіх компонентів мовленнєвої системи, які відносяться як до звукової, так і до смислової сторони мовлення.

Різні аспекти методики розвитку мовлення дітей дошкільного віку розробляли А. Богуш і Н. Гавриш, Л. Єфименкова, В. Коноваленко, М. Шеремет та ін. Своєрідність розвитку словникового запасу, граматичної будови, зв'язного мовлення при ЗНМ описано в дослідженнях Р. Лалаєвої, Н. Ніщевої, Ю. Рібцун, Л. Трофименко та ін.[1, 2, 3].

Дослідження вчених (Р. Левіна, Н. Жукова, Є. Соботович, Г. Чиркіна) дозволили виявити системне порушення мовленнєвої діяльності і знайти типові прояви недоліків, що притаманні дітям з ЗНМ:

Діти з *I рівнем* ЗНМ практично не володіють фразою (активний словник перебуває в зародковому стані; він складається із звуконаслідувань, слів-белькотінь, невеликої кількості загальноживаних слів; значення слів нестійкі і недиференційовані; пасивний словник ширше активного, але розуміння мовлення поза ситуацією досить ускладнене; фразове мовлення практично відсутнє; здібність сприймати звукову і складову структуру слова не сформована).

II-й рівень ЗНМ: діти володіють побутовим словниковим запасом, здебільшого пасивним, з'являється фразове мовлення, але воно вельми спотворене в фонетичному і граматичному відношенні.

III-й рівень ЗНМ має такі особливості: на фоні порівняно розгорнутого мовлення спостерігається неточне знання і неточне використання багатьох побутових слів, помилки у

відмінкових закінченнях, змішування часових та видових форм дієслів, помилки в узгодженні, не користуються спотворенням; в активному використовують прості речення.

У дітей з IV-м рівнем недорозвитку мовлення виявляються незначні порушення його компонентів [2].

На думку науковців В. Коноваленко, М. Шермет недорозвинення мовлення має різне походження і різну структуру аномальних відхилень. Однією з провідних ознак є пізній початок мовлення, при якому перші слова з'являються у 3-4 роки, а іноді після 5 років [2]. Без спеціального навчання мовна активність таких дітей поступово знижується. До ЗНМ призводять різні несприятливі впливи як у внутрішньоутробному розвитку (інфекції під час вагітності, токсикози, несумісність крові за резус- фактором, або груповою належністю крові, захворювання ЦНС, вживання матір'ю алкоголю, нікотину, наркотичних засобів), а також під час пологів (родова травма, асфіксія). У таких дітей ЗНМ поєднується із синдромом рухової загальмованості, афективної збудливості, вкрай низької розумової працездатності [2]. Внаслідок мовленнєво-рухових порушень, пов'язаних з органічним ураженням, або недорозвиненням певних відділів ЦНС, виникають недоліки вимови, виражені у різному ступені, а також труднощі сприймання звуків. Порушення взаємодії між слуховим і мовленнєво-руховим аналізатором призводить до недостатнього оволодіння звуковим складом слова, а це гальмує накопичення словникового запасу, формування граматичної будови мови, опанування письмом та читанням [2].

Після теоретичного аналізу було проведено експеримент на базі ЗДО «Сонечко» м. Березне Рівненської області. В діагностичному дослідженні приймало участь 30 дітей, віком 5-6 років.

Робота, щодо діагностики і корекційної роботи з дітьми з ЗНМ здійснювалась за двома напрямками. Перший напрям – це робота з дітьми та робота з вихователями, зокрема: спостереження, тематичні бесіди з дітьми, бесіди з вихователями, розв'язання педагогічних ситуацій, організація різних видів діяльності дітей. Другий напрям включав в себе діагностику за допомогою ряду методик, а саме: «Звукові схованки» [3], «Звуковий аналіз слів» [3], «Розкажи за картинкою» [1], «Розуміння граматичних структур» [1].

На констатувальному етапі експерименту нами було виявлено:

– *Рівень розвитку фонематичного слуху у дітей з ЗНМ* через пошук потрібних звуків з ряду запропонованих слів за допомогою методики «Звукові схованки». Було зафіксовано, що у експериментальній групі низький рівень фонематичного слуху переважав у більшості дітей (53,3 %), середній рівень спостерігався у 33,3% та високий рівень лише у 23,4%.

– *Рівень звукового аналізу слів* за допомогою тесту, який показав у експериментальній групі наявність 20% дітей із високим рівнем, 40% – з середнім та 40% – низьким рівнем.

– *Багатство активного словникового запасу* дитини, відповідно до якого, у експериментальній групі переважає низький рівень (47%), середній рівень становить 33 % та високий – лише 20%.

– *Рівень розвитку розуміння дітьми граматичних структур*. Складав 33,3% дітей із низьким рівнем розуміння граматичних структур, 46,6 – із середнім, 20% – із високим.

Одержані результати дали підставити не тільки констатувати незадовільний стан сформованості мовленнєвої функції в дітей дошкільного віку, а й стали підставою для розробки змісту та методики корекційно-розвивального навчання, спрямованого на подолання загального недорозвитку мовлення та порушень мовлення дітей дошкільного віку.

Основною метою формувального етапу експерименту було розширення словникового запасу, формування граматичної сторони мовлення й навичок зв'язного мовлення у всіх ситуаціях спілкування з широким використанням ігор і вправ, використання творчих завдань не тільки на заняттях, але і в ситуаціях буденного життя. Ми прагнули розвивати увагу, мовленнєву увагу, мислення, зв'язне мовлення, творчі здібності, адже розвиток цих умінь

допомагає у розвитку лексико-граматичної сторони мовлення. Корекційні заняття проводилися щодня у ранкові години.

Організація занять: програмний курс розрахований на проведення двох індивідуальних занять, двох під групових та одного фронтального заняття на тиждень для дітей з ЗНМ.

На етапі формувального експерименту нами було проведено ряд занять (індивідуальні, підгрупові та фронтальні) для дітей старшого дошкільного віку, із наявністю в даних групах дітей з ЗНМ. Як засоби підвищення рівня розвитку лексичної та граматичної складових мовлення у зміст були включені дидактичні ігри «Добери дію до предмета», «Скажи навпаки?», «Що готують з борошна, м'яса, молока?», «Яка страва?», «Маленький помічник», «Що із чим, якщо там..?», ігрові вправи «Запам'ятай і повтори», «Допоможи кухареві», «Із чого який?», «Четвертий зайвий», «Допоможи ляльці зібрати цукерки», та завдання доступні й динамічні за структурою та образні й емоційні за змістом [1, 2, 3].

Після проведення авторської програми формуючого педагогічного експерименту, було повторно здійснено діагностику і виявлено підвищені рівні показників загального розвитку мови. Результати констатуючого експерименту показали, що заняття мали досить ефективний результат.

Висновок. Безперечно, проблема формування лексико-граматичної та фонетико-фонематичної сторін мовлення у дітей із ЗНМ повинна займати важливе місце у розвитку мовленнєвого апарату і всієї комунікативної сфери дошкільника. Саме тому важливим є своєчасне виявлення й усунення порушень цих сторін мовлення у дітей із ЗНМ. Завдяки послідовній та систематичній корекційно-розвивальній роботі діти ЗДО «Сонечко» із загальним недорозвитком мовлення значно підвищили свій рівень мовленнєвого розвитку. Виходячи зі специфіки проведеного формуючого експерименту, успішність психокорекційної роботи уособлюється чіткою організацією дітей у період їхнього перебування у ЗДО, правильним розподілом навантаження протягом дня, координацією й наступністю в роботі логопеда й вихователя, а також батьків. І, що найважливіше, – сумлінній роботі педагогічного колективу з врахуванням всіх закономірностей психічного розвитку та безперервності і послідовності корекційної роботи.

Список використаних джерел

1. Організація корекційно-відновлювальної роботи з дітьми дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення : збірка практичних матеріалів творчої групи вчителів-логопедів дошкільних закладів / Під ред. Н.В. Азовської. Херсон, 2009. 141 с.
2. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації: матеріали ІХ Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (15 грудня 2020 року, м. Суми). Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 210 с.
3. Федорович Л. О., Пищалка Я. О. Конспект логоритмічних занять із дітьми дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2009. 288 с

УДК 316.614.5:159.923-052.6

ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ СІМ'Ї ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ Я-КОНЦЕПЦІЇ ПІДЛІТКІВ

Гузей А. І., здобувач ОС «магістр»,

спеціальність 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ

Науковий керівник: Кулаков Руслан Станіславович, канд.. психол. наук, доцент.

У підлітковому віці стає актуальним процес розвитку особистості, становлення образу «Я», який недостатньо чітко усвідомлений дитиною, пошук сенсу життя та самовдосконалення. На розвиток самосвідомості значно впливає оточення підлітка, перш за все сім'я, як найбільш значущі дорослі.

ЗМІСТ**Частина 1.****ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕНТ МОЛОДІЖНИХ ПОШУКІВ**

Андрюшина Світлана Взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'я як необхідна умова гендерного виховання дітей дошкільного віку	3
Волощук Вікторія Дидактична гра як засіб формування розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку	5
Волощук Вікторія Педагогічні умови формування розумових здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами дидактичної гри	7
Гарбарчук Діана Підготовка дитини до навчання у школі як предмет наукового дослідження	10
Гвалдене Лариса Соціально-психологічний клімат у трудовому колективі.....	13
Горшковська Лілія Психологічні аспекти діяльності рекрутера ІТ сфери.....	15
Гузик Оксана, Широких Анастасія Організації корекційної роботи з дітьми із затримкою мовленнєвого розвитку	18
Дацюк Юлія Я-концепція підлітків патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку як актуальне завдання дошкільної освіти.....	21
Давидчук Олена Психологічні особливості врегулювання професійних конфліктів у діяльності психолога закладу дошкільної освіти.....	23
Дацюк Юлія Патріотичне виховання дітей старшого дошкільного віку як актуальне завдання дошкільного віку	26
Дем'янюк Вікторія Організаційно-методичні засади психодіагностики особливостей формування емпатії у дітей молодшого шкільного віку	28
Дружиніна Інна Анатоліївна, Парчук Т. Сімейні цінності : сучасний погляд.....	31
Зіборов Людмила Корекція тривожності методами когнітивно-поведінкової терапії у родинах військовослужбовців	33
Ковалик Олександра Шляхи інтенсифікації англійськомовного освітнього простору в українській школі як вияв євроінтеграційних процесів.....	35
Копилова Олена Психологічний супровід відхилень нервово-психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку	38
Климчук Ілона Діагностичний аспект вивчення особливостей емоційної студентів у період кризи	39

Краля Катерина Вимірювання самоефективності дорослих українців	42
Лицюк Анастасія Особливості формування самооцінки в підлітковому віці	45
Малець Катерина, Широких Анастасія Застосування ігрових методів корекції мовлення дітей із фонетико-фенематичним недорозвинення мови.....	48
Машук Ольга, Широких Анастасія Економічні, екологічні та педагогічні аспекти національної самосвідомості та її формування	52
Мовчко Олег Неконструктивні аспекти копінг-стратегій у студентів в сучасних реаліях.....	54
Наумович Світлана Особливості само сприйняття жінок молодого віку у контексті використання соціальних мереж	57
Павловська Катерина Особливості комунікативного розвитку дітей старшого дошкільного віку	59
Подляшук Олеся Діагностичні засади вивчення психологічних особливостей емоційного вигорання педагогів	62
Попко Олександр Чинники емоційного вигорання у працівників органів внутрішніх справ.....	64
Савчук Валерія Поняття «Психологічне здоров'я особистості» у сучасному науковому осмисленні	66
Сербін О.В., Парашак С. Осмислення молоддю сучасності з позиції вічних цінностей у творі власного авторства «З партитури майдану».....	68
Степанський Ян, Безлюдна Валентина Молодіжні наративи у сфері інтимних стосунків	71
Тадєєв Гордій Психологічні особливості комунікативної культури фахівців торговельної сфери.....	73
Федяк Ольга Опанасюк Ірина Вплив стилю сімейного виховання на розвиток самооцінки підлітка	76
Шоцька Марина Арттерапія як метод гармонізації емоційного стану особистості	77

Частина 2.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КРЕАТИВ: «СТУДЕНТСЬКИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ» (авторські казки)

Бондарчук Анна Фея та ворогуючі королівства	81
Демчинська Васирина Казка про інструменти душі	82
Дець Юлія Як лисичка Лідочка перемогла свій страх	83

Лавор Софія Казка про Сонячний Промінчик. Відкрий своє сяйво	84
Манзирєва Яна Історія двох сестер. Казка про Асертивність і Конформізм.....	85
Мельник Анастасія Віра в перемогу	86
Несенчук Аліни Безпека у серцях.....	87
Сірман Вікторія Казка про маленького хлопчика у великому світі	88
Тітарчук Вікторія Захоплюючий шлях до Дружби: Психокорекційна казка про подолання самотності	89